

**T.C.
DANIŞTAY**

İDARİ DAVA DAİRELERİ KURULU

Esas No : 2025/2154

Karar No : 2026/22

TEMYİZ EDEN (DAVALI): Adalet Bakanlığı

KARŞI TARAF (DAVACI) :

İSTEMİN KONUSU : Danıştay Onuncu Dairesinin 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ : **Dava konusu istem:** Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istenilmiŐtir.

Daire kararının özeti: Danıştay Onuncu Dairesinin 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararıyla;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin ilgili maddelerine yer verildikten sonra;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddelerinde; mahkemenin, çözümlü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği, hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı, bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümlü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde

bulunamayacağı, hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kurallarına yer verildiği,

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan kurallara benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı kurallarına yer verildiği,

Anılan kuralların, Anayasa'nın, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmasını öngören 9. maddesinin zorunlu ve doğal sonucu olduğu, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulmasının, yargı yetkisinin devri anlamına gelebileceği,

Nitekim bu hususun, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasının gerekçesinde, "...uyuşmazlığın çözümü, hâkimin hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektirmesi halinde bilirkişi görevlendirilebilecektir. Özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Teknik bilgiden maksat ise fizik, kimya, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerinden elde edilen bilgidir. Düzenlemeyle bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin veya maddi vakıaların hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu-hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir. ..." ifadelerine yer verilmek suretiyle açıklandığı,

Buna göre, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların lafzı, amacı ve gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde; bilirkişinin hukuk bilimi dışındaki özel ve teknik bilgisini mahkemece yöneltilen sorular çerçevesinde somut olaya uygulaması suretiyle ulaştığı sonucu ifade eden "kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı)" tespitinin, bilirkişiye 6100 ve 6754 sayılı Kanunlar ile verilip ilgili mahkemece dosya bazında tevdi edilen görev tanımı ve yetki sınırları dahilinde kaldığı, aksi durumda bilirkişilik kurumundan beklenen faydanın sağlanmasına, yani uyuşmazlığın çözümüne etki eden özel ve teknik bilgiye tam olarak ulaşıldığından bahsedilmesine olanak bulunmadığı,

Bir diğer ifadeyle, bilirkişinin, uyuşmazlığa esas konuda oy ve görüşünü (inceleme konusu üzerinde vardığı kanaati) ortaya koymasının, vardığı sonuçları aktarırken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunmamak kaydıyla, 6100 ve 6754 sayılı Kanun'lara dayandığı; ancak bilirkişinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamamasının, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulayarak vardığı kanaati ortaya koyamacağı anlamına gelmediği, kaldı ki 6100 sayılı Kanun'un 282. maddesinde belirtildiği gibi hâkimin, bilirkişinin

DANIŞTAY KARARLARI

oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği, bilirkişinin oy ve görüşünün, gerekçesinin de ortaya konulması kaydıyla, mahkemeler yönünden bağlayıcı nitelikte bir delil olmadığı,

Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan ve davaya konu edilen düzenlemede ise, bilirkişinin, münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağının, aksi yöndeki tutumun bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade edeceğinin belirtildiği,

Bu durumda, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletmek veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle vardığı sonuçları -yani oy ve görüşünü- aktarmak hususunda kanunen yetkisi olan ve mahkeme kararı gereği tevdi edilen dosya bakımından bu yetkisini kullanmakla yükümlü bulunan bilirkişilerin, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, uyuşmazlığın içeriğine bakılmaksızın her ne surette olursa olsun bir görüş belirtmeyeceği yolundaki dava konusu genel düzenleyici işlemin, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların yukarıda aktarılan hükümlerinin lafzına ve amacına aykırı olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle, iptaline karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davalı idare tarafından, Mahkemenin, ancak hakimin hukuk ve olağan hayat bilgisi ile kavrayamayacağı, özel veya teknik bilgi gerektiren hususlarda bilirkişi raporu isteyebileceği, bilirkişilerin ise, raporlarında sadece mahkeme veya hakimlerce istenilen hususlara ilişkin özel ve teknik açıklamalar yapacağı; bilirkişilerin bunun dışında, kusur veya kusur oranını belirlemesinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirme niteliğinde olduğu, bu yetkinin ise yalnızca hakime veya mahkemeye ait olduğu, hakimin kusur durumunu belirlemek için uzmanından ihtiyaç duyduğu teknik bilgileri aldıktan sonra gerekçesinde tartışarak kusurun ağırlığını belirleyeceği, dava konusu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadığı ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI: Davacı tarafından, Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka uygun bulunduğu ve temyiz dilekçesinde öne sürülen nedenlerin, kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı belirtilerek temyiz isteminin reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ SULTAN AKSOY KUYUMCU'NUN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin kabulü ile Daire kararının bozulması gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE :

MADDİ OLAY :

Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığınca, listelerinde kayıtlı olan ve kusur durumuna göre bilirkişi raporu hazırlayıp Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasına ve 13.

DANIŞTAY KARARLARI

maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine aykırılık teşkil edecek şekilde hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunduğu ileri sürülen bilirkişilerin sundukları raporların içerikleri hakkında, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 9. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 59. ve devamı maddeleri uyarınca inceleme başlatılmıştır.

Davacının bilirkişi olarak görevlendirildiği dosyalarda düzenlediği raporların bir kısmında tarafların kusur oranlarını ve kusur durumlarını belirlemek suretiyle hukuki nitelendirme veya değerlendirmelerde bulunduğu, bir kısmında ise "sigorta" temel uzmanlık alanı ve "motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanında uzmanlığı bulunmamasına karşın bu alanın konusuna girecek şekilde rapor düzenlediği gerekçesiyle, Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun 14/10/2020 tarih ve 2020/271 sayılı kararı ile 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi ve 2. fıkrası gereğince uyarılmasına karar verilmiştir.

Bu karara davacı tarafından itiraz edilmesi üzerine Antalya Bilirkişilik Bölge Kurulunun 18/11/2020 tarih ve 2020/418 sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir. Anılan karar, Antalya 3. İdare Mahkemesinin 18/03/2022 tarih ve E:2021/590, K:2022/332 sayılı kararı ile "Davacının söz konusu raporları Mahkeme ve savcılık kararlarına istinaden düzenlemiş olduğu, bununla birlikte davacının uzmanlık alanları arasında motorlu taşıt, trafik kazalarına sebebiyet veren teknik sorunlar, adli trafik alanlarının bulunması karşısında davacının uzmanlık alanına girmeyen konularda rapor düzenlediği ve hukuki nitelendirme ve değerlendirme yaptığı gerekçesiyle tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle iptal edilmiş, iptal kararı istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

Davacı tarafından, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istemi ile temyizden incelenen dava açılmıştır.

İLGİLİ MEVZUAT :

04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

"Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller" başlıklı 266. maddesinde,

"(1) Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez." kuralına;

"Bilirkişilik görevinin kapsamı" başlıklı 269. maddesinde,

DANIŞTAY KARARLARI

"(1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvuru konunda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar. ..." kuralına;

"Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi" başlıklı 273. maddesinde,

"(1) Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

- a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.
- b) Bilirkişinin cevaplama gereken sorular.
- c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir." kuralına;

"Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor" başlıklı 279. maddesinde,

"(1) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporunda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvuru hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilip; tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.

(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz."kuralına;

"Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi" başlıklı 282. maddesinde,

"(1) Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir." kuralına yer verilmiştir.

17/12/2004 tarih ve 25673 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun;

"Bilirkişinin atanması" başlıklı 63. maddesinde;

"(1) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına re'sen, Cumhuriyet savcısının, katılanın, vekilinin, şüphelinin veya sanığın, müdafinin veya kanunî temsilcinin istemi üzerine karar verilebilir. (Değişik cümle:

DANIŞTAY KARARLARI

3/11/2016-6754/42 md.) Ancak, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. (Ek cümle: 3/11/2016-6754/42 md.) Hukuk öğrenimi görmüş kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez. ..." kuralı,

"Bilirkişi raporu, uzman mütalaası" başlıklı 67. maddesinde,

"(3) (Değişik: 3/11/2016-6754/45 md.) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukukî nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz." kuralı yer almaktadır.

24/11/2016 tarih ve 29898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun;

"Temel ilkeler" başlıklı 3. maddesinde,

"(1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz. (3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

...

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

...

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz." kuralı;

"Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri" başlıklı 6. maddesinde,

"(1) Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

...

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek. ..." kuralı;

DANIŞTAY KARARLARI

"Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma" başlıklı 13. maddesinde,

"(1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır:

...

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

...

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir." kuralı;

"Yönetmelik" başlıklı 18. maddesinde,

"(1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur. " kuralı yer almıştır.

03/08/2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5. maddesinde, Kanun'un 3. maddesi tekrar edilmiştir.

Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Dairesi Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan dava konusu Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde ise,

“Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeye mümkündür ve sadece hâkimin yetkisindedir. Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.” düzenlemesine yer verilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin yukarıda yer verilen maddeleri incelendiğinde; genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulmasının yasak olduğu görülmektedir.

Bakılan uyuşmazlığın çözümü için, dava konusu "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.” düzenlemesinde yer alan "kusurluluk konusu"nun, hakimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan bir konu olup olmadığının ortaya konulması gerekmektedir.

Haksız fiil bakımından kusur kavramı incelenecek olursa;

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun, haksız fiil sorumluluğunu düzenleyen genel hüküm niteliğindeki 49. maddesinin birinci fıkrasına göre, kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür. Buna göre, bir kişinin bir başkasının uğradığı

zararı tazminle yükümlü tutulabilmesi için bir sorumluluk temelinin bulunması gerekir. Bu itibarla, haksız fiil sorumluluğu kural olarak kusur esasına dayalıdır.

Ancak ceza hukukundan farklı olarak, haksız fiil alanında istisnâ olmakla birlikte kusursuz sorumluluk halleri de mevcuttur.

Haksız fiil sorumluluğunda kusurun kast ve ihmal olmak üzere iki türü vardır. Ceza hukukunda eylemin suç teşkil edebilmesi için failin kural olarak kastla hareket etmiş olması gerektiği halde, haksız fiilin gerçekleşmesi bakımından kusurun türü kural olarak önemli değildir. Kusurun varlığı sorumluluk doğurmakta, yokluğu ise sorumluluğu ortadan kaldırmaktadır. Kusurun derecesi ise, tazminat sorumluluğunun doğması bakımından değil, tazminat miktarının belirlenmesi bakımından önemlidir. Tazminat sorumluluğunun doğması için, en hafif ihmal dahi yeterlidir.

Bu konuda Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 03/12/2020 tarih ve E:2019/5890, K:2020/8066 sayılı kararında; "Haksız fiile dayalı tazminat davalarında kusurun belirlenmesi tazminatın doğru tespitinde önemli bir yer tutmaktadır. BK.53.(TBK.74) maddesinde haksız eylemin "kusur" ögesi konusunda hukuk hakimine tanınan yetkiler iki bölüm olup, birincisi "kusur bulunup bulunmadığına", öteki "kusurun derecesini ve zararın tutarını belirlemeye" ilişkindir. Hakim, kusurun derecesini ve zarar tutarını belirlemede tam bağımsızdır. HMK 266 madde (HUMK 275 md.) hükmüne göre de, kusur oranlarının belirlenmesi teknik değil hukuki bir konudur. Elde edilen teknik bulgulara göre hakim bu oranı belirlemede ihlal edilen kuralları gözönüne almalıdır.

Yukarıda da değinildiği üzere HMK'nın 266. maddesi uyarınca hakim, bilirkişilerce tespit edilen kusur oranları ile bağlı olmayıp kusura ilişkin teknik verileri kendisi değerlendirerek kusur oranlarını kendisi belirlemelidir. Mahkemece yapılacak iş; bilirkişilerce elde edilen teknik verilerin HMK'nın 266. maddesi çerçevesinde mahkeme hakimince değerlendirilerek, olayın oluş şekline göre davacıya ait otobüs sürücüsünün daha fazla ve asıl kusurlu olduğu gözetilerek, sürücülerin kusur oranlarının tespiti ile hasıl olacak sonuca göre karar vermektен ibaret olup, bu nedenle hükmün bozulmasına karar vermek gerekmiştir." ifadeleri ile kusur konusunun teknik değil hukuki bir konu olduğu ve kusurun mahkemece belirleneceği belirtilmiştir.

Suç bakımından kusur kavramı incelendiğinde;

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Taksir" başlıklı 22. maddesinin 4. fıkrasında, taksirle işlenen suçtan dolayı verilecek olan cezanın, failin kusuruna göre belirleneceği, birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda, herkesin kendi kusurundan dolayı sorumlu olacağı, her failin cezasının kusuruna göre ayrı ayrı belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin gerekçesi şu şekildedir:

"...Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluk, bir değerlendirmeye ancak olay hâkimi tarafından yapılabilir. Bu nedenle, taksirden dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesi mümkün değildir. Ancak, normatif değerlendirmeye hâkim tarafından belirlenen kusurluluk göz önünde bulundurulmak suretiyle, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilir.

Taksir dolayısıyla kusurun belirlenmesi normatif bir değerlendirmeye mümkün olmakla birlikte, somut olayda dikkat ve özen yükümlülüğünün ihlâl edilip edilmediğinin belirlenmesi açısından bilirkişi incelemesi yaptırılabilir. Örneğin ölümle sonuçlanan bir ameliyat sırasında hastaya yapılan tıbbi müdahalenin tekniğine uygun olarak yapılmış olup olmadığının belirlenmesi açısından bilirkişi incelemesine gerek bulunduğu muhakkaktır. Keza, ölüm veya yaralanma ile sonuçlanan bir trafik kazasında, sürücülerin trafik kurallarına uyup uymadıklarının, hangi trafik kuralının ne suretle ihlâl edildiğinin, trafiğe çıkarılan aracın teknik bakımdan herhangi bir arızasının olup olmadığının belirlenmesi açısından da bilirkişi incelemesi yapılabilir. Ancak, bu durumlarda, bilirkişinin yapacağı inceleme, işin tekniği ile sınırlı olmalıdır. Bunun dışında, bilirkişi tarafından münhasıran hâkimin yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmamalıdır. Aksi yöndeki tutum, bilirkişilik görevinin sınırını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.

Hâkim, bu teknik veriler çerçevesinde somut olayda failin kusurlu olup olmadığını takdir edecektir. Failin kusurlu bulunması durumunda, kusurun ağırlığı ve diğer sebepleri de göz önünde bulundurmak suretiyle suçun kanuni tanımındaki cezanın alt ve üst sınırı arasında bir cezaya hükmedecektir

Birden fazla kişinin taksirle işlediği suçlarda herkes kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle sorumlu tutulur. Taksirli suçun kanuni tanımında belirlenen netice birden fazla kişinin karşılıklı olarak işledikleri taksirli fiiller sonucunda gerçekleşmiş olabilir. Örneğin bir trafik kazasında sürücü ile yaya veya her iki sürücü de taksirle hareket etmiş olabilir. Bu gibi durumlarda neticenin oluşumu açısından her kişinin taksirli fiili dolayısıyla kusurluluğu bir diğerinden bağımsız olarak belirlenmelidir.

Aynı şekilde birden fazla kişinin katılımıyla gerçekleştirilen bir ameliyatın ölüm veya sakatlıkla sonuçlanması durumunda, ameliyata katılan kişiler müştereken hareket etmektedirler. Ancak tıbbın gereklerine aykırılık dolayısıyla ölüm veya sakatlıkla sonuçlanan bu ameliyatta işlenen taksirli suçun işlenişi açısından suça iştirak kuralları uygulanamaz. Kanunun suça iştirake ilişkin hükümleri, kasten işlenen suçlarda suçun işlenişine iştirak eden kişilerin sorumluluk statülerini belirlemektedir. Birden fazla kişinin katılımıyla yapılan ameliyat sırasında meydana gelen ölüm veya sakatlık neticeleri bakımından her bir kişinin sorumluluğu kendi kusuru göz önünde bulundurulmak suretiyle belirlenmelidir. Bu tespitte diğer kişilerin kusurlu olup olmadığı hususu dikkate alınmaz. ..."

Türk Ceza Kanunu'nun 22. maddesinin gerekçesinde de ifade edildiği üzere, kusur değerlendirmesi ancak hakim tarafından yapılabilir. Bilirkişinin görevi ise, hukuk biliminin dışında kalan, teknik bilgi gerektiren alanda tarafların dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı davranışlarının varlığı/yokluğunu tespitle sınırlı olup, bu tespitler üzerine hakim failin kusuruna göre vereceği cezayı takdir edecektir. Buna göre, örneğin bir trafik kazasında aracın hızının tespiti konusunda bilirkişi incelemesi yaptırılabilir ise de trafik kuralının ihlâl edilip edilmediğinin tespiti görevi yargı yerine aittir.

Bu konuda, Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 05/09/2013 tarih ve E:2012/19402, K:2013/19286 sayılı kararında,"Taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluk değerlendirmesi ancak mahkeme hakimi tarafından yapılabilecektir. Bu nedenle 5237 sayılı TCK'da, taksirden dolayı

DANIŞTAY KARARLARI

kusurluluğun matematiksel olarak ifadesinden vazgeçilmiştir. Taksir dolayısıyla kusurun belirlenmesi normatif bir değerlendirmeyle mümkün olmakla birlikte, konunun teknik bilgiyi gerektirmesi, hakimin hukuk bilgisiyle sorunu çözemeyeceği durumlarda, bilirkişi incelemesi yaptırılması da gerekebilir, ancak, bu durumlarda dahi, bilirkişinin inceleme yetkisi kusurlulukla ilgili olmayıp, işin tekniği ve norma aykırı davranışın belirlenmesi ile sınırlıdır.

5271 sayılı CMK'nın 62, 63. ve 67. maddelerinde de bilirkişinin atanması, bilirkişi raporu ve uzman mütalaası alınmasına ilişkin düzenlemelere yer verilerek çözümü uzmanlığı özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişinin oy ve görüşüne başvurulacağı belirtilmiştir. Ancak, bilirkişi raporlarının mahkemeyi bağlayıcı değil, delilleri değerlendirme vasıtalarından biri olduğu, mahkemelerin gerekçelerini açıklamak suretiyle bilirkişi raporlarına itibar edip etmeme hususunda takdir ve değerlendirme hakkına haiz bulunduğu bilirkişi tarafından münhasıran hakimin yetkisinde bulunan kusurluluk konusunda herhangi bir değerlendirme yapılmaması gerekmekte birlikte, bu yöndeki bir değerlendirmenin de hakimi bağlayıcı bir yönünün bulunmadığı unutulmamalıdır." ifadelerine yer verilmiştir.

Sonuç olarak, haksız fiilde kusur sorumluluğunda, hukuk biliminin dışında kalan, teknik bilgi gerektiren bir alanda konunun uzmanı bilirkişiye başvurularak elde edilen teknik verileri hakimin kendisi değerlendirerek, bir olayda kusurun kasıt veya ihmal derecesinde olduğunu, ihmal derecesinde ise ağır veya hafif ihmal olduğunu ya da olayın tesadüf sonucu ortaya çıkarak kusurdan arındığını tespit edecek, tazminat miktarını buna göre belirleyecektir. Ceza sorumluluğunda da taksirle işlenen suçlardan dolayı kusurluluğun matematiksel olarak ifadesi mümkün olmayıp, ancak, normatif değerlendirmeyle hâkim tarafından belirlenen kusurluluk göz önünde bulundurulmak suretiyle, suçun cezasında belli bir oranda indirim yapılabilecektir.

Bu durumda, Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Bu itibarla, dava konusu düzenlemenin iptali yolundaki Daire kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davalı idarenin temyiz isteminin kabulüne;
2. Dava konusu düzenlemenin yukarıda özetlenen gerekçeyle iptaline ilişkin **Danıştay Onuncu Dairesinin temyize konu 11/03/2025 tarih ve E:2021/3687, K:2025/1505 sayılı kararının BOZULMASINA,**
3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Daireye gönderilmesine,
4. Kesin olarak, 07/01/2026 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

Başkan - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye - Üye

KARŞI OY

X-Temyiz edilen kararla ilgili dosyanın incelenmesinden; Danıştay Onuncu Dairesince verilen kararın usul ve hukuka aykırı bulunmadığı, dilekçede ileri sürülen temyiz nedenlerinin kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte olmadığı anlaşıldığından, temyiz isteminin reddi ile temyize konu kararın onanması gerektiği oyuyla, karara katılmıyoruz.

Üye

Üye

Üye

"Temyiz Edilen İçtihat Metni"

T.C.

DANIŞTAY

ONUNCU DAİRE

Esas No : 2021/3687

Karar No : 2025/1505

DAVACI : ...

DAVALI : ... Bakanlığı / ...

VEKİLİ : Av. ...

DAVANIN KONUSU : Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Dava konusu Standartlar'ın davalı idarenin internet sitesinde yayımlandığı 07/09/2020 tarihinden sonra tarafınca hazırlanan bilirkişi raporlarının incelendiği ve uyarma yaptırımının uygulandığı, dava konusu Standartlar'ın kendisine UETS üzerinden tebliğ edilmesi imkanı varken bunun yapılmadığı, ilanen bildirim yapılmasının işlemi sakatladığı, ilanda hangi kanun yollarına, hangi mercilere ne zaman başvurulacağının belirtilmediği, dava konusu genel düzenleyici işlemin geriye yönelik hüküm ve sonuç doğuramayacağı, yaptırıma esas bilirkişi raporlarının Standartlar'ın yayım tarihinden önce düzenlendiği, disiplin soruşturmasının dayanağı olmadığını anlayan idarenin, işlemlerin dayanağı olması amacıyla dava konusu düzenlemeyi hazırladığı, suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin suç sayıldığı ve bu fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak şekilde kanunda gösterilmesi; kuralın açık, anlaşılır ve sınırlarının belirlenmiş olması gerektiği, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nda yer almayan, bilirkişilerin

DANIŞTAY KARARLARI

"kusur oranı hesaplaması, yüzdelik kusur bildirmesi" fiillerinin, dava konusu düzenlemenin 27. maddesi ile bilirkişilerin cezalandırılması gereken fiiller hâline getirildiği, Anayasa'nın 38. maddesinin 1. fıkrası gereğince suç ve cezanın ancak kanunla belirlenebileceği, dava konusu düzenlemenin iptal edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir.

DAVALININ SAVUNMASI : Savunma verilmemiŐtir.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ : ...

DÜŞÜNCESİ : Yasal düzenlemeleri aŐar nitelikteki dava konusu düzenlemenin hukuka ve mevzuata aykırı olduğu, bu nedenle iptali gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SAVCISI : ...

DÜŞÜNCESİ : Dava, bilirkişi olan davacının Bilirkişilik Kanununun 13/1- ve 13/2 maddeleri gereği uyarılmasına ilişkin ... tarih ve ... karar sayılı ... Bilirkişilik Bölge Kurul Başkanlığı işlemi ile bu iŐleme yaptığı itirazın reddine dair 18/11/2020 tarih ve 2020/418 karar sayılı ... Bilirkişilik Bölge Kurulu iŐleminin ve 08/09/2020 tarihinde Bilirkişi Daire Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan "Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartların 27.'nci maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanununun 2/b maddesinde, Bilirkişi: zm uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için baŐvurulan gerçek veya özel hukuk tüzel kiŐisi olarak ifade edilmiştir. 3. maddesinde; (1) Bilirkişinin, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getireceği, (2) Bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, (3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı, (4) Bilirkişinin, kendisine tevdi olunan görevi bizzat yerine getirmekle yükümlü olup, görevinin icrasını kısmen yahut tamamen baŐka bir kimseye devredemeyeceği, hükme bağlanmıştır.

Aynı Kanunun 13. maddesinin 1. fıkrasında, bilirkişilerin, sicilden ve listeden çıkarılacağı Őartlar belirlenmiş, ) bendinde; 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması hali sayılmıŐ, 2. fıkrasında da; birinci fıkranın (b), (c), () ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımını yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımının uygulanabileceği hükmü getirilmiştir. 14. maddesinin 1. fıkrasında ise; bilirkişilerin, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların ilgili mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya başvuru üzerine denetleneceği, 15. maddesinde de; Bölge kurulu kararlarına karşı, kararın tebliğ veya ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde kararı veren bölge kuruluna itiraz edileceği, Bölge kurulunun itiraz üzerine verdiği kararlara karşı yetkili idare mahkemesine dava aılabileceği, hükmüne yer verilmiştir.

Anılan Kanun hükmüne dayanılarak hazırlanmış ve 03.08.2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan Bilirkişilik Yönetmeliği'nin, 11'inci maddesinin 2. Fıkrasında, bilirkişinin görevlendirildiği konuda uzmanlık bilgisi ve tecrübesinin yeterli olmadığını, konunun kendi uzmanlık alanına girmediğini, varsa görevi kabulden kaçınmasını haklı kılacak mazeretini görevlendirmeyi yapan mercie bildirmekle yükümlü olduğu, "Sicil ve listeden çıkarılma" başlıklı 48. maddesinde; (1) Bilirkişilerin; a) Bilirkişiliğe kabul şartlarının kaybedilmesi veya sicile kabul tarihinde gerekli şartların bulunmadığının sonradan tespit edilmesi. b) Kanuni bir sebep olmaksızın bilirkişilik yapmaktan kaçınılması veya raporun belirlenen süre içinde mazeretsiz olarak verilmemesi. c) Bilirkişilik görevi ve bu görevin gerektirdiği etik ilkelerle bağdaşmayan, güven duygusunu sarsıcı tutum ve davranışlarda bulunulması. ç) Temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması. d) Bölge kurulu tarafından yapılacak performans değerlendirmeleri sonucunda yeterli bulunulmaması. e) Bilirkişilik süresinin dolmasına rağmen süresi içerisinde yenileme talebinde bulunulmaması. f) Bilirkişinin sicilden ve listeden çıkarılmayı talep etmesi. şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılacağı, (2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımını yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımını uygulanabileceği, kurula bağlanmış, "Denetim ve inceleme" başlıklı 59. maddesinde; (1) bilirkişilerin, görevleriyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladıkları raporların mevzuata uygunluğu bakımından bölge kurulları tarafından resen veya başvuru üzerine denetleneceği, (2) görevlendirmeyi yapan mercinin, görevlendirdiği bilirkişinin göreviyle ilgili tutum ve davranışlarının veya hazırladığı raporun mevzuata uygun olmadığına ilişkin kanaat edinmesi durumunda, varsa dayanak bilgi ve belgeleri de ekleyerek, bu hususu bölge kuruluna bildireceği, (3) Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına başvuru yapılamayacağı, 60. maddesinde; (1) Bölge kurullarının, bilirkişi raporlarının kanun, tüzük, yönetmelik ve genelgelerde gösterilen usul ve esaslara uygun hazırlanıp hazırlanmadığı ile Daire Başkanlığı tarafından belirlenen rehber ilkelerle bağdaşıp bağdaşmadığı hususlarını denetleyeceği, (2) Bölge kurullarının, bilirkişi raporlarını özel veya teknik bilgi yönünden denetleyemeyeceği, (3) Bilirkişi raporlarına ilişkin yargı mercileri tarafından yapılacak denetimlerin bu Yönetmelik kapsamı dışında olduğu, 61. maddesinde; (1) Bölge kurulu başkanının, bilirkişilik temel ilkeleri ile etik ilkeleri ihlal ettiği iddia edilen bilirkişiler hakkında başvuru üzerine veya resen gerekli inceleme ve araştırmayı bizzat yapabileceği gibi bölge kurulu üyelerinden biri vasıtasıyla da yapabileceği, Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üyenin, bizzat veya istinabe suretiyle delilleri toplayacağı, gerekli gördüğü kimselerin beyanlarını alacağı ve yapacağı inceleme sonucunda hazırladığı raporu bölge kuruluna sunacağı, (2) Bilirkişi hakkındaki incelemenin, ivedilikle ve her halde başvuru veya resen incelemeye başlama tarihinden itibaren en geç altı ay içinde sonuçlandırılacağı, (3) Bölge kurulu başkanı veya görevlendirilen üyenin, inceleme sırasında yargı mercilerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından, meslek odalarından, özel hukuk tüzel kişilerinden ve gerçek kişilerden inceleme konusuyla ilgili bilgi ve belge talep edebileceği, ilgililerce bu talebin yerine getirilmesinin zorunlu olduğu, 62. maddesinde; (1) Bilirkişi raporlarının özel veya teknik bilgi yönünden içeriğine ilişkin bölge kurullarına yapılan başvuruların incelenmeksizin reddedileceği, bu yöndeki başvuruların görevlendirmeyi yapan merci ile bilirkişinin bağlı bulunduğu meslek kuruluşu veya görev yaptığı kuruluşlara

gönderileceği, (2) Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarma kararı verileceği, (3) Bilirkişiler hakkında yapılan denetim sonucunda 48 inci maddenin birinci fıkrasının (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabileceği, (4) Bilirkişilik sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da 50 nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca görevlendirilenler ile listeye kaydolmaktan muaf tutulanların, temel ilkeler ile etik ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulduklarının tespit edilmesi hâlinde, görevlendirmeyi yapan merciin yetki çevresinde bulunan bölge kurulu tarafından resen veya başvuru üzerine denetim ve incelemeye tabi tutularak, bölge kurulu kararı ile bilirkişilik yapmaktan yasaklanabileceği, bu kararın, ilan edilmek üzere Daire Başkanlığına bildirileceği,(...), kuralı getirilmiştir.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 273'ncü maddesi 1/a bendinde, mahkeme bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında inceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi b) bendinde bilirkişinin cevaplama gereken soruları belirleyeceği, Bilirkişi Açıklamalarının tespiti ve rapor başlıklı 279'ncü maddesinin 4'ncü fıkrasında "Bilirkişi raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz, hakim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirme bulunamaz" hükmüne yer verilmiştir.

İncelenen dosyadan, ... Bilirkişilik Bölge Kurulu Listesinde bilirkişi olarak yer alan davacının UYAP Bilişim Sistemi Bilirkişi raporları arşiv araştırma kaydı sorgulama ekranında yer alan bilirkişi raporlarının re'sen incelenmesi sonucu raporlarında hukuki nitelendirme ve değerlendirmeler de bulunduğu ve kayıtlı uzmanlık alanları içinde "sigorta" uzmanlık alanı bulunmamasına rağmen "Motorlu Araç Değer Kaybı" alt uzmanlık alanının inceleme alanının konusuna giren rapor düzenlediği hususunda davacıdan alınan yazılı savunma sonrası davacının 6754 sayılı Kanunun 13/1-c ve 13/2 maddeleri uyarınca uyarılmasına ilişkin işlem üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

08/09/2020 tarihinde Daire Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan dava konusu düzenlemenin 27. maddesinde; "Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeyle mümkündür ve sadece hakimin yetkisindedir. Bilirkişi münhasıran hakimin yetkisinde olan kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hakimin yerine geçmeyi ifade eder." kuralına yer verilmiştir.

08/09/2020 tarihinde Daire Başkanlığının internet sitesinde yayımlanan Düzenleyici işlem yönünden yapılan incelemede;

Yukarıda yer alan yasal düzenlemelere göre çözümü ve uzmanlığı ve özel teknik bilgiyi gerektiren hallerde bilirkişiye başvurulacağı belirtilmiştir. Kural olarak bilirkişinin yetkisi kendine verilen görevle sınırlı olmalıdır. Buna göre davanın türü ve maddi olayın niteliğine, göre hakim tarafından belirlenen soru çerçevesinde rapor hazırlamakla sorumlu olan bilirkişi tarafından inceleme konusunun sınırını aşacak nitelikte hukuki değerlendirme yapmasına olanak bulunmadığından söz konusu düzenlemede hukuka ve yasaya aykırılık görülmemiştir.

Davacının uyarılmasına ilişkin olarak tesis edilen işlem yönünden;

Davacıya ... Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığı tarafından uyarma yaptırımı uygulanmasına ilişkin işlemin sebebinin, davacının bilirkişi raporlarında tarafların kusur oranların ve kusur durumlarını belirterek hukuki nitelendirmede bulunduğu, bunun Bilirkişilik Kanununun 3/2 maddesine aykırı olduğu, birçok dosyada hukuki nitelendirmede bulunduğu uzmanlık alanı içinde yer almayan "Sigorta Temel Uzmanlık Alanının" "Motorlu Araç Değer Kaybı" alt uzmanlık alanında rapor düzenlemek olduğu anlaşılmaktadır. Davacının çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektiren sorunun mahkemece açıkça belirtildiği konu kapsamı sınırlarının açıkça gösterilerek görevlendirildiği, buna göre düzenlediği raporların mahkeme hakimince kabul edildiği, UYAP'ta görev seçiminde kusur oranının tespiti altında başlık bulunduğu hususundaki iddialarının aksi yönde bir tespitin yapılmadığı, bilirkişinin kendisinden istenilen inceleme konusu ile sınırlı sorumluluğu bulunduğu gözönünde alındığında düzenlediği raporlarda kusur, kusur oranının belirlenmesi nedeniyle hukuki nitelendirme yaptığından bahisle uyarma yaptırımı uygulamasında hukuki isabet bulunmamakla birlikte, raporların bir kısmında maddi olguların ilgili mevzuat kapsamında uygun olup olmadığı yönünden hukuki değerlendirmelerde bulunduğu, makine mühendisi olan davacının sigorta "temel uzmanlık alanının" "Motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanının inceleme konusuna giren hasar hesabı yapmak suretiyle rapor düzenlediği anlaşıldığından, Bilirkişi Yönetmeliği'nin 11/2'nci fıkrasını ihlal eden davacıya uyarma yaptırımı uygulanmasına ilişkin işlemde hukuk aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onuncu Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüldü:

MADDİ OLAY VE HUKUKİ SÜREÇ :

... Bilirkişilik Bölge Kurulu Başkanlığınca, listelerinde kayıtlı olan ve kusur durumuna göre bilirkişi raporu hazırlayıp Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasına ve 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendine aykırılık teşkil edecek şekilde hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunduğu ileri sürülen bilirkişilerin UYAP Bilişim Sistemi Bilirkişi Raporları Arşiv Kaydı Sorgulama ekranına göre sunmuş oldukları raporların içerikleri hakkında, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 9. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi ve Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 59. ve devamı maddeleri uyarınca inceleme başlatılmıştır.

Kamulaştırma (Mühendis, Mimar, Şehir Plancıları), Güneş Enerjisi, Rüzgar Enerjisi, Nükleer Enerji, Enerji Verimliliği, Basınçlı Hava Tesisatı, Basınçlı Kaplar, Buhar Tesisatı, Doğal Gaz Tesisatı, Havalandırma Tesisatı, Hijyenik (Temiz Oda ve Ameliyathane) Klima Tesisatı, Isıtıcı, Soğutucu, Klima, İklimlendirme Cihazları, Kalite Yönetimi, Klima Tesisatı, Lpg Tesisatı, Alet ve Makine Değerleme, Mekanik Tesisatı (Isı Yalıtımı, Sıhhi Tesisat, Pis Su Tesisatı, Isıtma Tesisatı), Motorlu Taşıt, Trafik Kazalarına Sebebiyet Veren Teknik Sorunlar, Soğutma Tesisatı, Makine ve Teçhizat, Araç, Ekipman, Alet, İş Makinaları Gibi Menkul İşletme Tesisatının Değerlemesi, Yangın Söndürme Tesisatı, Yangın Algılama ve Uyarma Sistemleri,

DANIŞTAY KARARLARI

Kamulaştırma (Mühendis, Mimar, Şehir Plancıları), Adli Trafik, İz İncelemeleri, Asansör Tesisatı, Hidrolik Pnömatik Sistemler, Kaldırma ve İletme Makinaları, Medikal Gaz Tesisatı, Sanayi Tipi Mutfak ve Çamaşırhane Tesisatı, Yüzme Havuzu ve Filtrasyon Tesisatı, Arıtma Tesisatı, İş Sağlığı ve Güvenliği uzmanlık alanlarında bilirkişi olarak görev yapan davacının, sayılı dosyalarında bilirkişi olarak görevlendirildiği, bu kapsamda düzenlenen raporların bir kısmında tarafların kusur oranlarını ve kusur durumlarını belirlemek suretiyle hukuki nitelendirme veya değerlendirmelerde bulunduğu, bir kısmında ise "sigorta" temel uzmanlık alanı ve "motorlu araç değer kaybı" alt uzmanlık alanında uzmanlığı bulunmamasına karşın bu alanın konusuna girecek şekilde rapor düzenlediği iddiasıyla davacı hakkında inceleme başlatılmıştır.

İnceleme sonucunda, ... Bilirkişilik Bölge Kurulunun ... tarih ve ... sayılı kararı ile 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 13. maddesinin 1. fıkrasının (ç) bendi ve 2. fıkrası gereğince davacının uyarılmasına karar verilmiştir.

Bu karara karşı davacı tarafından itiraz edilmesi üzerine ... Bilirkişilik Bölge Kurulunun 18/11/2020 tarih ve 2020/418 sayılı kararı ile itirazın reddine karar verilmiştir. Bunun üzerine anılan Standartlar'ın ilgili kısmı ile birlikte Kurul kararlarının iptali istemiyle açılan dava sonucunda ... İdare Mahkemesinin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararı ile dava dilekçesinin reddine karar verilmiştir.

Anılan kararın 30/04/2021 tarihinde tebliğinin ardından davacı tarafından Kurul kararları ile Standartlar'a karşı ayrı dilekçeler ile dava açılması sonucunda, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdelik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istemini içeren dilekçe üzerine oluşturulan dava dosyası ... İdare Mahkemesinin... tarih ve E:..., K:... sayılı kararı ile Danıştay'a gönderilmiş ve Dairemizin 2021/3687 sayılı esasına kaydedilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

ESAS YÖNÜNDEN :

İlgili Mevzuat:

04/02/2011 tarih ve 27836 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

"Bilirkişiye başvurulmasını gerektiren hâller" başlıklı 266. maddesinde,

"(1) Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir. Ancak genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukukî bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz. Hukuk öğrenimi görmüş

DANIŞTAY KARARLARI

kişiler, hukuk alanı dışında ayrı bir uzmanlığa sahip olduğunu belgelendirmedikçe, bilirkişi olarak görevlendirilemez." hükmüne;

"Bilirkişilik görevinin kapsamı" başlıklı 269. maddesinde,

"(1) Bilirkişilik görevi, mahkemece yapılan davete uyup tayin edilen gün ve saatte mahkemede hazır bulunmayı, yemin etmeyi ve bilgisine başvuru konunda süresinde oy ve görüşünü mahkemeye bildirmeyi kapsar.

..." hükmüne;

"Bilirkişinin görev alanının belirlenmesi" başlıklı 273. maddesinde,

"(1) Mahkeme, tarafların da görüşünü almak suretiyle bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin kararında, aşağıda belirtilen hususlara yer vermek zorundadır:

a) İnceleme konusunun bütün sınırlarıyla ve açıkça belirlenmesi.

b) Bilirkişinin cevaplama gereken sorular.

c) Raporun verilme süresi.

(2) Bilirkişiye, görevlendirme yazısının ekinde, inceleyeceği şeyler, dizi pusulasına bağlı olarak ve gerekiyorsa mühürlü bir biçimde teslim edilir; ayrıca bu husus tutanakta gösterilir." hükmüne;

"Bilirkişi açıklamalarının tespiti ve rapor" başlıklı 279. maddesinde,

"(1) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü yazılı veya sözlü olarak bildirmesine karar verir.

(2) Raporda, tarafların ad ve soyadları, bilirkişinin görevlendirildiği hususlar, gözlem ve inceleme konusu yapılan maddi vakıalar, gerekçe ve varılan sonuçlarla, bilirkişiler arasında görüş ayrılığı varsa, bunun sebebi, düzenlenme tarihi ve bilirkişi ya da bilirkişilerin imzalarının bulunması gerekir. Azınlıkta kalan bilirkişi, oy ve görüşünü ayrı bir rapor hâlinde de mahkemeye sunabilir.

(3) Mahkeme, bilirkişinin oy ve görüşünü sözlü olarak açıklamasına karar verirse, bilirkişinin açıklamaları tutanağa geçirilir ve tutanağın altına bilirkişinin de imzası alınır. Kurul hâlinde görevlendirme söz konusu ise bilirkişilerin bilgilerine başvuru hususu hemen aralarında müzakere etmelerine imkân tanınır ve müzakere sonucunda açıklanan oy ve görüş, tutanakla tespit edilip; tutanağın altı, bilirkişilere imza ettirilir.

(4) Bilirkişi, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözüm uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz." hükmüne;

"Bilirkişinin oy ve görüşünün değerlendirilmesi" başlıklı 282. maddesinde,

"(1) Hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirir." hükmüne yer verilmiştir.

DANIŞTAY KARARLARI

24/11/2016 tarih ve 29898 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun;

"Temel ilkeler" başlıklı 3. maddesinde,

"(1) Bilirkişi, görevini dürüstlük kuralları çerçevesinde bağımsız, tarafsız ve objektif olarak yerine getirir.

(2) Bilirkişi, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamaz; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaz.

(3) Genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamaz.

...

(6) Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren sorun açıkça belirtilmeden ve inceleme yaptırılacak konunun kapsamı ile sınırları açıkça gösterilmeden bilirkişi görevlendirilemez.

...

(8) Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi ile bu Sisteme entegre bilişim sistemleri veya yazılımlar vasıtasıyla ulaşılabilen bilgiler veya çözülebilen sorunlar için bilirkişiye başvurulamaz." hükmü;

"Bilirkişilik Daire Başkanlığı ve görevleri" başlıklı 6. maddesinde,

"(1) Bilirkişilik hizmetlerinin etkin, düzenli ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü bünyesinde Bilirkişilik Daire Başkanlığı kurulur. Daire Başkanlığı, bir daire başkanı ile yeteri kadar tetkik hâkimi ve diğer personelden oluşur.

(2) Daire Başkanlığının görevleri şunlardır:

...

ç) Temel ve alt uzmanlık alanlarına göre bilirkişilerin uyacağı rehber ilkeleri ve hazırlayacağı raporların standardını belirlemek.

..." hükmü;

"Bilirkişilik sicilinden ve listesinden çıkarılma" başlıklı 13. maddesinde,

"(1) Bilirkişiler, aşağıdaki şartlardan birinin gerçekleşmesi hâlinde sicilden ve listeden çıkarılır:

...

ç) 3 üncü maddede belirtilen temel ilkelere aykırı olarak bilirkişilik faaliyetinde bulunulması.

...

(2) Birinci fıkranın (b), (c), (ç) ve (d) bentlerinde belirtilen hâllerde ihlalin niteliğine göre sicilden ve listeden çıkarma yaptırımı yerine uyarma veya bir yıla kadar geçici süreyle listeden çıkarma yaptırımı uygulanabilir." hükmü;

"Yönetmelik" başlıklı 18. maddesinde,

"(1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Bakanlık tarafından yürürlüğe konulur.
" hükmü yer almıştır.

03/08/2017 tarih ve 30143 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bilirkişilik Yönetmeliği'nin 5. maddesinde, Kanun'un 3. maddesi aynı başlıkla ve aynı metin olarak yer almıştır. Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Dairesi Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan dava konusu Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde,

“Kusurun tespiti normatif bir değerlendirmeye mümkündür ve sadece hâkimin yetkisindedir. Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder.” düzenlemesine yer verilmiştir.

Dava Konusu Düzenlemenin İncelenmesi:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddeleri incelendiğinde; mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği; hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı; bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı; hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kural altına alınmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı; genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı kural hâline getirilmiştir.

Esasen anılan hükümler, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmasını öngören 9. maddesinin zorunlu ve doğal sonucu olup; çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektirmeyen ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulması, yargı yetkisinin devri anlamına gelebileceğinden, mümkün değildir.

Nitekim bu husus, 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinin 2. fıkrasının gerekçesinde, "...uyuşmazlığın çözümü, hâkimin hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektirmesi halinde bilirkişi görevlendirilebilecektir. Özel bilgiden maksat, hukuk bilimi dışında belirli bir bilim dalının araştırıp ortaya koyduğu sonuçlara ilişkin bilgidir. Teknik bilgiden maksat ise fizik, kimya, matematik gibi pozitif bilimlerin verilerinden elde edilen bilgidir. Düzenlemeyle bilirkişinin, raporunda veya yargı mercilerinin önünde sözlü olarak oy ve görüşünü açıkladığı

sırada hukuki değerlendirmelerde bulunamayacağı hususu açık ve kesin olarak hüküm altına alınmaktadır. Çünkü iddia edilen eylemin veya maddi vakıaların hukuki niteliğinin tayini ve bunların delillerle ilişkilendirilerek bir sonuca varılması yani hukukun olaya uygulanması, bilirkişinin değil hâkimin asli görevidir. Bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu-hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletme veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir. ..." ifadelerine yer verilme suretiyle açıklanmıştır.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'te, oy; "bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi"; görüş ise "bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir; kanaat" olarak tanımlanmıştır.

Çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, mahkemece bütün sınırları ile açıkça belirlenen ve soruları hazır edilen inceleme konusu hakkında oy ve görüşünün alınmasına karar verilen bilirkişi, çizilen sınırlar dahilinde soruları cevaplandırarak şekilde raporunu hazırlamak, oy ve görüşünü ortaya koymakla yükümlüdür. 6754 sayılı Kanun'un gerekçesinde de ifade edildiği gibi, bilirkişinin asıl fonksiyonu, hâkim tarafından ortaya konulan teknik konu - hukuki konu ayrımı doğrultusunda herhangi bir hukuki değerlendirmede bulunmadan sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletme veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları aktarmaktan ibarettir.

Buna göre, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların lafzı, amacı ve gerekçesi birlikte değerlendirildiğinde; bilirkişinin hukuk bilimi dışındaki özel ve teknik bilgisini mahkemece yöneltilen sorular çerçevesinde somut olaya uygulaması suretiyle ulaştığı sonucu ifade eden "kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı)" tespitinin, bilirkişiye 6100 ve 6754 sayılı Kanunlar ile verilip ilgili mahkemece dosya bazında tevdi edilen görev tanımı ve yetki sınırları dahilinde kaldığı, aksi durumda bilirkişilik kurumundan beklenen faydanın sağlanmasına, yani uyuşmazlığın çözümüne etki eden özel ve teknik bilgiye tam olarak ulaşıldığından bahsedilmesine olanak bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Bir diğer ifadeyle, bilirkişinin, uyuşmazlığa esas konuda oy ve görüşünü (inceleme konusu üzerinde vardığı kanaati) ortaya koyması, varmış olduğu sonuçları aktarırken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunmamak kaydıyla, 6100 ve 6754 sayılı Kanun'lara dayanmaktadır. Ancak bilirkişinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamaması, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulayarak vardığı kanaati ortaya koyacağı anlamına gelmemektedir. Kaldı ki 6100 sayılı Kanun'un 282. maddesinde belirtildiği gibi hâkim, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendirecektir.

Bilirkişinin oy ve görüşü, gerekçesinin de ortaya konulması kaydıyla, mahkemeler yönünden bağlayıcı nitelikte bir delil değildir.

Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan ve davaya konu edilen düzenlemede ise, bilirkişinin, münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur

oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, aksi yöndeki tutumun bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade edeceği belirtilmiştir.

Bu durumda, sahip olduğu özel ve teknik bilgiyi mahkemeye iletme veya bu bilgiyi somut uyuşmazlığa uygulamak suretiyle varmış olduğu sonuçları -yani oy ve görüşünü- aktarmak hususunda kanunen yetkisi olan ve mahkeme kararı gereği tevdi edilen dosya bakımından bu yetkisini kullanmakla yükümlü bulunan bilirkişilerin, kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) konusunda herhangi bir değerlendirme yapamayacağı, uyuşmazlığın içeriğine bakılmaksızın her ne surette olursa olsun bir görüş belirtemeyeceği yolundaki dava konusu genel düzenleyici işlemin, 6100 ve 6754 sayılı Kanunların yukarıda aktarılan hükümlerinin lafzına ve amacına aykırı olduğu sonucuna varılmaktadır.

KARAR SONUCU:

Açıklanan nedenlerle;

1. Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin İPTALİNE,
2. Ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam ... TL yargılama giderinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine,
3. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra davacıya iadesine,
4. Bu kararın tebliğini izleyen günden itibaren 30 (otuz) gün içinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 11/03/2025 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

(X)-KARŞI OY:

Dava, Adalet Bakanlığı Bilirkişilik Daire Başkanlığının resmi internet sayfasında 07/09/2020 tarihinde yayımlanan Bilirkişilerin Uyacağı Rehber İlkeler ve Bilirkişi Raporlarında Bulunması Gereken Standartlar'ın 27. maddesinde yer alan "Bilirkişi münhasıran hâkimin yetkisinde olan, kusurluluk konusunda (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı) herhangi bir değerlendirme yapamaz. Aksi yöndeki tutum bilirkişilik görevinin sınırlarını aşmayı ve hâkimin yerine geçmeyi ifade eder." ibaresinin iptali istemiyle açılmıştır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun bilirkişiliğe yönelik maddeleri incelendiğinde; mahkemenin, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine veyahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar vereceği; hâkimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiye başvurulamayacağı; bilirkişinin, raporunda ve sözlü açıklamaları sırasında çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde

DANIŞTAY KARARLARI

bulunamayacağı; hâkimin, bilirkişinin oy ve görüşünü diğer delillerle birlikte serbestçe değerlendireceği kural altına alınmıştır.

6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu'nun 3. maddesinde de 6100 sayılı Kanun'da yer alan hükümlere benzer şekilde; bilirkişinin, raporunda çözümünü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hususlar dışında açıklama yapamayacağı; hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunamayacağı, genel bilgi veya tecrübeyle ya da hâkimlik mesleğinin gerektirdiği hukuki bilgiyle çözümlenmesi mümkün olan konularda bilirkişiyeye başvurulamayacağı kural hâline getirilmiŐtır.

Bu durumda, anılan Kanun hükümlerine uygun olarak, bilirkişinin "kusurluluk (asli/tali kusurlu, kusursuz, yüzdellik kusur oranı)" tespitinin, hukuki nitelendirme ve değerlendirmelerde bulunması kapsamında kabul edilerek yasaklanması yolunda getirilen düzenlemede hukuka aykırılık görülmediğinden, davanın reddi gerektiği oyu ile Daire kararına katılmıyoruz.